

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCXVIII. ad annum MCLXXIX.

Parisiis, 1644

De Dispositione Clericorvm, & de dispensatione circa eosdem facta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15588

ANNO
CHRISTI
1179.

constituti, consueuerunt admitti: dummodo tales sint,
qui infra breue tempus subdiaconatum, vel diaconatum
recipere possint.

DE DEPOSITIONE CLERICORVM, PARS XXVI.
ET DISPOSITIONE CIRCA EOSDEM.

CAP. I.

Ex literarum tuarum tenore perpendimus, quod quidam longa ægritudine confectus, cepit consilium a fortilegis mulieribus, quod si sanari vellet, se permetteret iterum baptizari. Qui insano credens consilio, vt sanaretur, iniuriam fecit per iterationem sacramento. Adstitit autem huic sacrilegio adolescens bonæ, vt videtur, indolis acolytus, frater carnalis illius, in quo baptismus asseritur iteratus, & ministerium exhibuit in respondendo presbytero baptizanti, & cooperator extitit rei nefandæ. Quia ergo nos tua duxit prudentia consulendos, qualiter puniri debeat vel purgari acolytus quem minor ætas & intentio fraternæ salutis corporeæ aliquantulum excusare videtur: dilectioni tuæ præsentibus literis respondemus, quod quamuis non multum videatur propterea plectendus, ad superiores tamen ordines promoueri, si publicum est quod proponitur, non valebit, nisi ad religionem transire voluerit, vt fauore illius religionis circa eum debeat dispensari. Si vero occultum est, promoueri poterit, & excessum suum dignis pœnitentiæ fructibus expiare.

CAP. II.

Idem abbati & fratribus Trium fontium.

Consuluit nos tua * deuotio super quodam confratre vestro, * quod cum esset in sæculo, & quinque solidos pro ordinatione dedisset, statim postquam delicti quantitatem cognouit, pœnitentia ductus religioni se contulit. Nos igitur quæstioni vestræ satisfacere cupientes, vobis præsentibus literis significamus, quod ordine suscepto carere meruit, nec ad superiores promoueri potest. Verumtamen in ordinibus quos prius suscepit, Domino poterit deseruire.

*fraternitas
*f. qui

CAP. III.

*Idem VVigornienſi & Norwicensi epiſcopis.*Diff. 19. In
memoriam.Diff. 50. Si
quis epi-
ſcopus.

De ſacerdote qui literas noſtras falſavit, quas tibi miſſus diſcretioni veſtræ, &c. vt ſi inueniri poterit, omni officio ſacerdotis, & beneficio eccleſiaſtico perpetuo priuatum, in aliquod monaſterium diſtrictæ religionis detrudas: vt ibi tanti facinoris pœnas luens, ſe taliter deſeat commiſiſſe, & alii per hoc a ſimilibus valeant deterreri. Quod ſi aliquos de conſimilibus comprehendere poteris, ipſos arctiſſimæ cuſtodia, ſublato appellationis remedio, retrudas, donec inde apoſtolicum ſuſceperitis mandatum.

CAP. IV.

*Idem Salernitano archiepiſcopo. Pars capituli, Licet præter.*Confefſio-
nem coram
ſeculari iu-
dice factã,
clerico non
præiudi-
care.Circa cleri-
cos adulte-
ros epiſco-
pum poſſe
diſpenſare.

At ſi clerici coram iudice ſæculari conuiçti fuerint vel confefſi de crimine, non propter hoc ab epiſcopo ſuo aliqua ſententia ſunt condemnandi. Sicut enim ſententia a non ſuo iudice lata non tenet, ita nec confefſio coram ipſo facta. Si vero coram epiſcopo de crimine in iure ſunt confefſi, ſeu legitima confefſione conuiçti, dummodo ſint talia crimina, propter quæ ſuſpendi debeant, vel deponi, non immerito ſunt a ſuis ordinibus deponendi, & ab altaris miniſterio perpetuo remouendi. De adulteriis & aliis criminibus quæ minora ſunt, poteſt epiſcopus cum ſuis clericis poſt peractam pœnitentiam diſpenſare, vt in ſuis ordinibus deſeruiant: ſed non debet quemlibet depoſitum pro ſuis exceſſibus iudici tradere ſæculari: quia ſuo functus eſt officio, non debet eum duplici contritione conterere.

CAP. V. *Idem eidem in eadem epiſtola.*

Porro ſi clericus alicui ſponte duellum obtulerit, vel ſi oblatum ſuſceperit, & victus fuerit ſiue victor, de rigore iuris merito eſt deponendus. Sed quantumcumque eius grauis in hac parte & enormis ſit exceſſus, euadere poteſt de poſitionis ſententiam, ſi cum ipſo ſuus epiſcopus miſericorditer duxerit diſpenſandum: dummodo ex illo duello homicidium, vel diminutio membrorum non ſit ſubſe-
cuta.

ANNO
CHRISTI
1179.CAP. VI. *Idem eidem in eadem epistola.*

De presbytero autem Campaniæ, qui sponte duellum obtulit, & oblatum suscepit, & in eo partem digiti amisit, sicut olim, ita & nunc prudentiæ tuæ respondemus, quod cum ipse, sicut & nos vidimus, non perdidit tantum ex digito, quin ipse sine scandalo possit solennia celebrare: satis potes cum ipso post peractam pœnitentiam misericorditer agere, & permittere ipsum in suo ordine ministrare, licet eius excessus grauis sit.

CAP. VII. *Idem eidem in eadem epistola.*

Presbyterum autem alium, qui quemdam puerum in-^{24. Quæst.}
tuitu disciplinæ percussit in capite, & vulnerauit, cum post^{4. Qui peccat.}
paucos dies exspirasset, sicut asseris, ab omni altaris ministerio debes perpetuo remouere, eumque ab officio sacerdotali deponere, si ex ipsa percussione interierit, vel aliam infirmitatem incurrerit, de qua noscitur exspirasse.

CAP. VIII. *Idem.*

Quamuis sit graue nimis, & diuina dignum animaduersione habeatur, quod laici quidam, quod sacerdotum est, de ecclesiasticis rebus vsurpent; maiorem tamen metuent formidinem ac dolorem, qui fomitem sui erroris in ipso clero dicuntur aliquoties inuenire, dum quosdam fratrum & coepiscoporum nostrorum, aliorumque prælatorum ecclesiæ decimas eis & ecclesiarum dispositiones indulgent, & in deuia mortis eos impellunt, qui prædicatione eorum ad viam vitæ fuerant reuocandi, de quibus dixit Dominus per prophetam: *Peccata populi mei comedunt, & ad iniquitatem prouocant animas eorum.* Vnde statuimus, vt si quis alicui laico in sæculo remanenti, ecclesiam vel decimas concesserit, a statu suo tamquam arbor, quæ inutiliter terram occupat, succidatur, & donec emendet, ruinæ suæ iaceat dolore prostratus.^{Luc. 13.}

CAP. IX. *Idem G. Liuonensi episcopo.*

Veniens ad nos P. lator præsentium, nobis exposuit, quod antiqui hostis suggerente versutia, furtiue diaconatus ordinem suscepit. Vnde tibi duximus responden-

dum, quod si forte non fuerit a te, vel aliquo archidiaconorum vel prælatorum tuorum sub interminatione anathematis prohibitus, tu ipse in promotione ipsius ad officium sacerdotale, condigna satisfactione, nisi aliqua impediant, imposita, pro tuo arbitrio dispenses. Si vero interminatio anathematis super hoc facta est, commoneas eum, sicut nos fecimus, vt in aliquo monasterio seu canonia habitum suscipiat regularem: cui iuxta admonitionem tuam, ex quo in habitu illo fuerit aliquanto tempore laudabiliter conuersatus, poteris misericorditer prouidere: Alioquin nulla ratione concedimus eum ad sacerdotalem ordinem promoueri.

CAP. X. *Idem eidem.*

Clerici autem si qui a suis, aut etiam de mandato Romani pontificis, ab alienis episcopis interdicti vel excommunicati, ante absolutionem diuina officia celebrarint, nisi ad commonitionem * vestram sine dilatione redierint, *notitia perpetuæ depositionis sententiam pro ausu tantæ temeritatis incurrant.

CAP. XI. *Idem Lucensi episcopo, & eius capitulo.*

Præsentium lator in quodam conflictu asserit se fuisse, pro parte tamen illorum qui violentiam repellebant, in quo lapides ipse proiecit, sed aliquem non percussit: quem nos, quia per alios illic aliqui dicuntur occisi, a celebratione Missarum præcipimus abstinere. Mandamus itaque vobis, vt si res ita se habuerit, & alia causa non impedit, decurso huius temporis spatio, ad sui eum executionem officii admittatis.

CAP. XII. *Idem * archiepiscopo * Cusentino.*

Continebatur in literis, quas tua nobis deuotio destinauit, quod diaconus præsentium lator, & quidam clerici qui rogati ad vineas ecclesiæ putandas perrexerint: & cum circa vesperras opere consummato redierint, leuandi laboris gratia quemdam ludum imitati sunt viatorum, proiicientes baculos suos in longinquum: studebant enim in directum iacere, & alter alterius fustem ferire. Huius autem ludi, sicut asserunt, talis conditio est, vt qui alterius

bacu-

ANNO
CHRISTI
1179.

baculum percuteret, quasi victo eo cuius baculus percussus esset, vteretur pro equo. Sed praefati clerici equitandi licentia non vtentes, sola iactatione contenti sunt: vt dum ad baculos suos alacrius concurrerent, laborem itineris non sentirent. Quidam autem laicus, sicut praedictus diaconus asserit, dum baculum praedicti diaconi percussit, incaute in eum equitaturus infiliit, & sic a falce ipsius diaconi, qua erat accinctus, mortale vulnus accepit, de quo post dies octo expirauit. Inde est quod commonemus fraternitatem tuam atque mandamus, quatenus eundem diaconum sine licentia summi pontificis ad superiorem gradum ascendere, vel in diaconatus officio nullo vnquam tempore ministrare permittas, sed cum dispensatione in subdiaconatus officio ministrare patiaris.

C A P. XIII. *Idem* Exoniensi episcopo.*

Presbyterum etiam istum in homicidii crimine lapsum, Pars capituli, Tanta est vis. annis duodecim graui poenitentia afflictum, si ita est, tibi remittimus absolutum in Dei nomine, suoque restitutum sacerdotio, non tam considerantes spatium & mensuram temporis, quam poenam doloris. Ne tamen cui libet imprudenti videatur iniquum, eum sacris altaribus restitutum, discat hoc a sanctis patribus confirmatum. Vnde Callistus papa: Errant, qui putant, post dignam poenitentiam, sacerdotem lapsum non posse reparari, & ministrare posse, si a malis abstineat.

C A P. XIV. *Idem.*

Lator praesentium nobis viua voce proposuit, quod cum quadam die casu quodam cum clerico luderet, contigit quod ille proiecit illum ad terram, & cultellus quem ad latus habebat, in alterum incidit, & fortuito vulneratus occubuit. Eundem igitur ad vos duximus remittendum, discretioni vestrae mandantes, quod rei veritate comperta, si ita res se habuit, & alia iusta causa non impedit, praedictum D. permittatis libere ad sacros ordines promoueri.

C A P. XV. *Item Eugenius papa primus Sarensi episcopo.*

Presbyterum, cuius duos digitos cum medietate palmae
Concil. Tom. 27. Mmm

a prædone abscissos esse significasti, Missam celebrare non permittimus: quia non secure propter debilitatem, nec sine scandalo propter membri deformitatem id fieri posse confidimus. Ipsum autem ceteris officiis sacerdotalibus fungi minime prohibemus.

C A P. XVI. *Idem eidem in eadem epistola.*

Præterea clerici, qui relicto ordine suo & habitu, lapsi in apostasia tamquam laici versantur, si in criminibus deprehensi teneantur, per censuram ecclesiasticam non præcipimus liberari: tales enim inter apostatas numerandos, sanctorum patrum statuta declarant.

C A P. XVII. *Idem eidem in eadem epistola.*

Sacerdotibus autem & clericis tuis denunties publice, ne ministri laicorum fiant, nec in rebus eorum procuratores existant. Quod si postmodum præsumperint, & occasione ipsius administrationis, propter propriam causam a laicis capiantur, indignum est eis ab ecclesia subueniri, per quos constat in ecclesia scandalum generari.

C A P. XVIII. * *Idem Tolosano episcopo.*

Requisiuit a nobis fraternitas tua, vtrum clerici qui post renuntiationem factam, a prædecessore tuo ordines susceperunt, in ipsis debeant remanere, an ad maiores debeant de iure Canonum promoueri. Nos igitur, quia de veritate nobis non constat, non possumus tibi super hoc breuiter respondere. Nam distinguitur, vtrum renuntians, loco simul & dignitati renuntiet: nam vbi loco tantum renuntiat, ordines sicut antea, nisi a summo pontifice, vel eius legato prohibitus fuerit, rogatus ab alio episcopo, poterit de ratione conferre. Cum autem loco pontificali simul cedit & ordini, ibi distinguendum putamus, vtrum sacros contulerit, an minores. Si enim a tali ordines usque ad subdiaconatum quis receperit, quia & huiusmodi ordines quandoque a non episcopis conferuntur, & in illis deseruire poterit, & ad maiores, si idoneus fuerit, ordinari. Sane si ab eodem, facta renuntiatione, sacros ordines quis scienter receperit, quia indignum se fecit, executionem officii non habebit: vbi autem non scienter,

ANNO
CHRISTO
1177.

* Idem
Andr-
f. episcop-
Pari-
p. 101
C. 101

ANNO CHRISTI 1179. ibi poterit, nisi crassa & supina fuerit ignorantia, discretus pontifex dispensare.

C A P. XIX. *Idem Turonensi archiepiscopo.*

Consuluit nos tua fraternitas, vtrum liceat tibi spurios & seruos ordinare. Super quo tibi taliter respondemus, quod neque spurios, neque seruos ordinare debes. Et si memor esses, in consecratione tibi dictum est: Vide ne quemlibet seruilis conditionis ad ordines promouere praesumas.

C A P. XX. *Idem Cenomanensi episcopo.*

Tua nos duxit fraternitas consulendos, quid agendum sit de clericis, qui in remotis regionibus ordinati, literas eorum proponunt, a quibus sibi sit manus imposta, cum incertum sit, vtrum eorum sint sigilla, quae praesentant. Tuae ergo consultationi, praesentium significatione indulgemus, ^{f. rarius} * tutum esse, vt in his statuta patrum veterum obseruentur, quam nouum quid statuatur. Statutum est enim de transmarinis, vt ad minus testimonio quinque episcoporum super ordinatione sua muniantur. Quod in aliis, qui similiter sunt incogniti, credimus obseruandum, ita tamen, vt in suspensione ^{* annuo} aliquo tempore habeantur, in quo videntes plenius de ipsorum actibus instituantur. Sed de inferioribus ordinibus oportuit inquiri, quia posset contingere, vt aliquibus praetermissis saltum fecissent. His autem peractis, si digni inuenti fuerint, circa eos poterit dispensari.

C A P. XXI.

De diacono vestro, qui in sancto sabbato quemdam alium diaconum vulnerauit, & mulierem vxoris nomine accepit, hoc tuae prudentiae duximus respondendum: quod si contrito & humiliato corde & animo ad ecclesiam redire voluerit, dimissa illa, quam in vxorem accepit, cum non possit, sicut nosti, matrimonium contrahere, ipsum debes recipere, & a sententia excommunicationis, quam pro violenta manuum iniectioe noscitur incurrisse, ^{f. absol- uere, &} & iniuncta sibi poenitentia de vtroque excessu, post peractam poenitentiam poteris ei diaconatus officium redde-

Concil. Tom. 27.

Mmm ij

re, & etiam dispensatiue, si perfectæ vitæ & conuersationis fuerit in presbyterum ordinare. Subdiaconum autem, siue homines interfecit, siue non, non posse matrimonium contrahere, sacrorum Canonum censura demonstrat. Parochianos autem tuos, ad soluendas decimas ecclesiis, quibus debent, ecclesiastica debes seueritate compellere, quod cum decimæ non ab homine, sed ab ipso Deo sint institutæ, quasi debitum exigi possunt.

Exod. 22.
Leuit. 27.
Num. 18.
Deut. 12.
14. 16.

CAP. XXII.

Idem Lucius tertius Turonensi archiepiscopo.

Ad aures nostras te significante peruenit, quod religiosi quidam zelum Dei habentes, ad superiores desiderant ordines promoueri, putantes maius præmium cumulandum, quo in maiori gradu positi, sublimius officium fuerint executi: sed prælati eorum desideriis contradicunt; ideoque tua duxit fraternitas requirendum, an in inferioribus ordinibus constituti, iuxta beneplacitum prælatorum suorum, quibus promotio displicet, a superioribus debeant abstinere, an valeant, prælatis suis renitentibus, promoueri. Tuæ ergo quæstioni respondemus, quod honestius est & tutius, subiectos, debitam præpositis obedientiam impendendo, in inferiori ministerio deservire, quam in præpositorum scandalum, gradum appetere digniorem. Nec est in hac parte subiectorum desiderium confouendum: quoniam esse potest, vt prælati secreta eorum commissa nouerint, ex quibus constat eis, quod salua nequeunt conscientia sublimari: quia non in sublimitate graduum, sed in amplitudine meritorum caritatis, acquiritur regnum Dei.

CAP. XXIII.

Item Alexander tertius Bathoniensi episcopo.

Subdiaconos* autem nullis, nisi Romano pontifici, licet in diebus dominicis ordinare, quamuis Deo dicatas virgines consecrandi, & minores ordines licentiam habeant conferendi. Sabbato quidem pentecostes non licet alicui sacros ordines celebrare, cum in sequenti septimana, recepta sancti Spiritus gratia, celebrentur.

ANNO
CHRISTI
1179.CAP. XXIV. *Idem Herefordensi episcopo.*Pars cap.
supra de
potestate
iudicium.
Intellexi-
mus.

Sane super eo, quod moris esse dixisti quibusdam episcopis Scotiæ & * Galliæ, in dedicationibus altarium vel ecclesiarum extra ieiunia quatuor temporum, clericos ad sacros ordines promouere; prudentiæ tuæ significamus, quod consuetudo illa, utpote institutioni ecclesiasticæ inimica, & detestabilis est & penitus improbanda: & nisi multitudo & antiqua terræ consuetudo esset in causa, taliter ordinati non deberent pro merito in susceptis ordinibus ministrare. Nam apud nos sic ordinati deponerentur: & ordinantes auctoritate ordinandi priuarentur.

CAP. XXV.

Idem eidem episcopo in eadem epistola.

De hoc autem quod quæristi, an liceat extra ieiunia quatuor temporum aliquos in ostiarios, lectores, exorcistas, vel acolytos promouere, aut etiam subdiaconos facere, prudentiæ tuæ taliter respondemus, quod licitum est episcopis, dominicis diebus, & aliis festiuis diebus, vnum aut duos ad minores ordines promouere. Sed ad subdiaconatum, nisi in quatuor temporibus, aut in sabbato sancto, & in sabbato ante dominicam de passione, nulli episcoporum, præterquam Romano pontifici, licet aliquos ordinare.

CAP. XXVI. *Idem.*

Quia quidam clerici desperantes ab episcopis suis ordinari, vel propter imperitiam, vel vitæ incontinentiam, vel natiuitatis conditionem, aut tituli defectum, aut minorem aetatem, extra prouinciam suam interdum in transmarinis partibus ordinantur, vel ordinatos se esse mentiuntur, ignota suis episcopis sigilla deferentes: statuimus talem ordinationem irritam esse habendam, sub interminatione anathematis inhibentes, ne a quoquam episcopo ad sui officii executionem admittantur. Episcopus vero nostræ iurisdictionis, qui talem sciens ordinauerit vel susceperit, ab illius ordinis executione ad quem eum ordinauerit vel susceperit, usque ad condignam satisfactionem se nouerit suspensum.

M m m iij